

گیر و گرفتەکانی قسەکردن و چارهسەریان

جەلال خەلف ژالەیی

، یان تەعەیه هتد ...
لەگەڵ ئەو هشدای ژمارەییەکی زۆر لە منداڵانی لەش دروست ، و
ئاسایی لە تەمەنی (١٨) هەژدە مانگیدا فیزی قسەکردن دەبن
، بەلکو هەشیانە بە دوو سالی فیزی قسەکردن دەبێت .
ئەمە ئەو دەرمانە نایەتی ، ئەگەر هات ، و تەمەنی منداڵ لە دوو
سالی تێپەری کرد ، و فیزی قسەکردن نەبوو پێویستە لەسەر
کەس ، و کاری ئەو منداڵە بەتایبەتی دایک ، و باوکی ، زوو بە
دەست ، و برد نیشانی پزیشکی تایبەتی بدەن ، و بەو هوش
نەخەلەتین کە ئەو منداڵە دواکەوتوو ، لە دوا تەمەنی (٣)
مانگی بەدواوە گروگالی کردوو ، چونکە منداڵانی زەین کوێریش
، و کەرو لالی تەواویش هەر گروگال دەکەن .

گیروگرفتەکانی زمان گرتن :

ئەو گیروگرفتەکانی کە دەبنە هۆی دواکەوتنی زمان گرتن ، دەبنە
چەند بەشیکەوه ، گرنگترینیان ئەم بەشەکان :
١ - لالی تەواو : ئەو کەسە یە بە گەورەیی قسە فیز نایەتی ، بە
[اشارە] تێدەگەیی نیت ، یان تێدەگات ، زوربەیی زۆری ئەمانە
کە ریشن .
٢ - لالی ناتەواو : ئەمەیان چەند پلە و رادەییەکی هەیە بە گۆرەیی
پلە ، و بە هیزی ، و بێ هیزی گیروگرفتەکە ، و هۆکانی .
ئەو گیروگرفتەکانی کە ناگەنە پلە ی لالی تەواو چەند چۆرێکی هەیە
، و هەر پلە ، و ناویکی تایبەتی خۆی هەیە :
بەکەم : توری : بریتی یە لەوەی منداڵ یاخود گۆرە ، پیتی

خوێنەری بەریز : تەمەنیکی تایبەتی بو قسەکردنی [زمان
گرتن] منداڵ ، دیاری نەکراوە ، چونکە بێجگە لە دایک ، و باوک
، کە مەبەستی چەند ووشەییەکی منداڵی پێنج مانگی تێدەگەن ،
و دەزانن واتای خوێش یە ، یان ناخوێش یە ، ئازارە ، یان لەش
دروستی یە ؛ کەس لە واتای یەکەم ووشەیی منداڵ تێناگات ،
بەلام ئەو هێرستی راست بێت ، زوربەیی زۆری منداڵان بەیەک سالی
دەست بە زمان گرتن دەکەن ، بەکەم ووشە ییشیان کە فیزی
دەبن ، ووشەیی دایەیه ، یان باومیە ، یان کاکەیه ، یان دادەیه

یه که می نه و ووشه ی ، یان پیتی یه که می نه و ووشه یه ی
 ده که وینه سه رمتای نه و رسته یه ی ، سایه ی ده کات ، چند
 جاریک دملیته وه ، یان بابلین : ریزی ده کات ، که بیه ویت : تو
 دملیت : ت-ت تو ، کاتی وا هه یه برگه که ته ته له ده کات .

له زمانی کوردیدا به ته ته له کردنی دهنگی هه موو پیتیک ، یان
 هه موو برگه یه کی سه رمتای ووشه ، زیاتر پینی ده ووتریت توری
 ، یا ته ته له کردنی برگه ی [ده] یش بیت ، وه کو : دمه دهرمان ،
 یان با ته ته له کردنی دهنگی پیتی (م) یش بیت ، وه کو : م-م
 من ، که دمتوانین ناوی بنین : [موری - التتمة] له سه رکیشی
 توری ، بری

دووم : گیری : یه کیکی دیکه له گیروگرفته کانی زمان گرتن ،
 گیری یه ، نه و بریتی یه له وه ی که نه و که سه ووشه که ی بو نایه ت
 ، واتا : بوی دهرنا بریت ، و ده ی خنکینیت ، به گران
 ده ری دهریت
 سنیه م : بری ، بری یان لاله یه که بریتی یه له وه ی که نه و که سه
 ، قسه کان دهریت ، و بچر بچر ده کات ، و ده ی گلمینیت ،
 وده می به یه کدا دیت .

نه م سی جوره گیرو گرفته [لالیه] زور که رهت ، دیار ده کانی
 له شه دهرونی (سایکو سوماتی) ، یان له گه لدا دهر ده که ویت
 ، وه کو شان هه لته کاندن ، پینی به نه رز دادان ، جیر کردنه وه ،
 بروه ه لته کاندن چاوتروسکاندن ، سه رلار کردنه وه به لایه کدا ،
 یان لاره کردن به سه ر .

چواره م : موغی - اللغه : بریتی یه له وه ی نه و که سه ، دهنگی
 پیتی (ر) ده گو رپته دهنگی (غ) یان دهنگی پیتی (ی) یان
 دهنگی پیتی (ل) ، وه کو نه وه ی کاتیک که سایه ی ووشه ی (که ر)
 ده کات ، دملیت : که غ یان که ی ، یان که ل .

پینجه م : فسی : بریتی یه له وه ی نه و که سه له کاتی قسه کردندا
 ، دهنگی پیتی (س) ، ده گو ریت بو (ث) عارمبی ، هه ر چند فسی
 به گیروگرفته قسه کردن دادمنریت ، به هیچ جوریک لالی
 پینا ووتریت نه بیت نه و هه بزانین نه و که سه کوردانه ی ، له
 کاتیکدا به زمانی عارمبی قسه ده کن ، و دهنگی پیتی (ث)
 عارمبی ، ده گو رن بو پیتی (س) ، به گیروگرفت دانانریت ،

چونکه نه و که سانه به گه وره یی فیری زمانی عارمبی بوون ، و
 سه لیه ی کوردی یان به هیزه ، و پیتی (ث) یش له زمانی
 کوردیدا [نه لف و بی] نی یه ، هه ر چند گو یگران به کاریکی
 ناشیرین داده نین .

شه شه م : منگی : هه ر چند به گیروگرفته قسه کردن
 دادمنریت ، به لام وه کو فسی ، به هیچ شیوه یه ک ناچیته ژیر
 به شه کانی لالی ناته وا وه ، مروقی منگن : نه و که سه یه که به
 قورسی سایه ی دهنگی هه موو پیته کان ده کات ، دهنگی هه ردو
 پیتی (م ، ن) نه بیت ، نه میش له به ر نه وه یه ، بو شایی یه که هه یه
 له سه روی قورگه وه ، له کاتی سایه کردنی دهنگی پیته کاندن هه وا

دهدات ،يان ههوا دهمزیت ، به لام له کاتی سایه کردنی دهنگی ههردو پیتی (م ن) دا دادمخریت ، و که لینه که دهچیته وهیه ک .

خوینهری هیژا : نه گهر بیت ، و ووردبینه وه له و که سانه ی گیروگرفته کانی قسه کردن دهچیزن ، بیجگه له وهی هیندیکیان له قوتابخانه دا دووا دمکه وون له راپه رینی هینده کاروباریکی روزانه دا گیروگرفت دیته ریگه یان ، دهمینین چند دیاردهیه کی دهروونی ، و چند زیانکی سوزیان به هوئی نه و گیروگرفته وه پئی گه یشتووه ، راده ی توندو تیزی نه مانیش ده گهریته وه ، بو راده ی به هیزی و بی هیزی ، که سیتی نه و مروفه ، و جووری په روه رده ی مندالی ، و جووری نه و کومه له ی که تیا یاندا دهژی نه و رواله تانه ش و مکو : نه مانه ی باسیان ده که یین :

شهرمنی ، و گوشه گیری ، و دله راوکی ، و باومر به خونه بوون ، ههست به که مسهری ، و که مته رخه می ، و نه گونجاندن له قوتابخانه دا ، یان له گهل هاوری ، و که سانی کارکردندا .

نه بی نه وهش بزانیین : زور که س هه ن نه زیانانه ههرومکو ئالفرید نه دله ده لیت : له باتی نه وهی گیروگرفته کانی قسه کردن ، دویان خات ، پالیان پیوه دهنیت و پیشیان ده خات ، و له ژیا نیاندا زور سه رکهوت ، و دهمین .

نه گهر هات ، و نه م دیار دانه به هوئی گیروگرفته کانی قسه کردنه وه ، تووشی مروف نه بوون ، و له مروفدا دهرنه کهوتن به لکو هوئی دیکه هه بوو بو دهرکهوتنی نه م دیار دانه ، نه وه دوورنی یه که مروفه که تووشی یه کیک له گیروگرفته کانی قسه کردن نه که ن ، و مکو له مه وودوا له باسی هویدروونی یه کانددا باسیان ده که یین .

پیویسته نه وهش بزانیین ، که زور به ی زوری نه و مندالانه ی که تووشی گیروگرفتی زمان دهمین ، ته مه نیان ده که ویته نیوان [۲ - ۵] سالی یه وه ، له بهر نه وهیه که زورترین منال ، پیش چوونه قوتابخانه به شیوهیه که ریک ووشه کان سایه ناکه ن ، یان جیگورکی له نیوان دهنگی پیته کانی ووشه کانددا ده که ن ، یان هه له ی زور ده که ن ، ووشه یه که له چند رسته یه کدا ، ده گهرنه وه ، واتا : دووباره ، و سی باره یان ده که نه وه ، بی نه وهی پیویست بکات ، له کاتیکدا که چوونه قوتابخانه ، دهمینین : نه م

رواله تانه یان به ره به ره که م ده بیته وه ، و نامینیت . نه مجا له بهر نه مه ، نه مانه به گیروگرفتی قسه کردن ، دانانرین ، و دیاره له بهر نه وه بووه که نه و مندالانه پیش نه وهی له قوتابخانه وهرگیرین ، که سینک نه بووه و مکو ماموستا ، هه ولیان له گهل بدات ، زووبانیان راست کاته وه ، و نه و نارهوونی یه یان نه هیلیت ، نه گینا بوچی ؟

ههرومکو چوون نه و که سانه ی له پر پرساریان لی ده کريت ، و داوای وه لامی کت ، و پری یان لی ده کريت ، نه وانیش به گران قسه یان بو دیت ، یان نه و که سانه ی به لیشاو مانایان بو دیت ، و تاکه کانی زمانیان که مه ، و مکو نه و که سانه ی که تازه زمانیک فیربوون ، و تاکه کانی نه و زمانه یان که مه و له کاتی قسه کردندا داده مینن ، و به باشی قسه یان بو نایهت ، یان نه و که سانه ی که بو ماومیه کی زور که م روداویکی ترسناک دهمینن ، ده چه په سین ، و قسه یان بو نایهت . نه مانه هه مویان به گیروگرفتی قسه کردن ، دانانرین ، چونکه به ردهوام نین ، به لام زوبان بهستن بو ماومیه کی دوور ، و مکو زوبان بهستنی هیستیری یه کجاری ، یان به ردهوام : ده بیته گیروگرفت له ریگه ی قسه کردندا .

نه و لیکولینه وانه ی له باره ی جوهره کانی لالی یه و مکر اوون ، نه م راستیانه یان دهرخستووه : -

۱ - توری له کوراندا ، زیاتره ، و مکه له کچاندا ، ده لنین له بهر نه وهیه کو نه ندانه کانی کچان پیش کو نه ندانه کانی دهماری کوران ده گهن ، یان له بهر نه وهیه کوران زیاتر زوریان لیده مکریت ، بو فیربوون ، راهینان .

زانایه که به ناوی [شوئیل] ده لیت : له بهر نه وهیه کومه ل سیفاتی مل که چی ، و ازهینان په سندن ده کات ، واتا : کومه ل چه ندیک پیش که ویت ، نه وهند هه ول دهدات نه ندانه کانی باشتر ملکه چی یاساو نه ریته کومه لایه تی یه کان بکه ن ، و زیاتر پاداشتی دهداته وه ، و سزای دهست دریزی و سه ربه خو بوون دهدات ، کچان زیاتر په پرهوی یاساو نه ریته کومه لایه تی یه کان ، ده که ن ، و کورانیش زیاتر دهست دریز ده که ن ، و هه ولی سه ربه خو بوون دهدمن .

۲ - توری لای مندالانی شاری زیاتره ، و مکه لای مندالانی لادی .

وادیاره له بهر ئهومیه خه لکی له شاردا کوئهندامی دهماریان زیاتر ماندوو دهبیته ، وک له لادیدا ، ههچهند مه بهستمان شارو لادییهکانی ئیستامان نییه که له جهنگداین ، به لکو مه بهست شارو لادییهکانی کاتی ئاسایشه ، کاتیکه که دانیشتون له زروفیکی ئاساییدا گوزهران بکن ، و بزین . له لایهکی دیکه ییشه وه ، له وانیشه له بهر ئه وهبیته مندالانی لادیی سه ره به ستیان زیاتره ، و شیوهی ژیانیان سروشتی تره ، ئه وه کاره سوکانه ی که له لادییهکاندا و گوندهکاندا دهست دهکه ویت ، وهکو ئازال به خییوکردن که له گه ل سروشتی مندالدا دمگونجیت ، یان کشتوکال کردن له دهشته فراوانهکاندا ، که دمگونجیت له گه ل سروشتی مندالاندا ، به لام مندالانی شاری ئه وه دوروبه رمیان بو ناگونجیت ، به لکو له زینگه یه کی جماوی پر ههراو هوریدا دهمزین ، و رهو ده رناکه ن به م لاو ئه و لادا .

هۆکانی گێروگرفتی قسه کردن

له پیشه وه ووتمان : ئه گه ر هات ، و مندال ته مهنی گه یشته دوو سانی ، و قسه ی نه کرد ، پنیویسته له سه رکه س ، و کاری نیشانی تویشدار [پزیشک] ی تایبه تی بدن ، بو ئه وه ی بزائن ئه و هویانه ی تووشی گێروگرفتیان کردوه کامانه ن ، و چاره سه ریان بکن ، بو لیکۆله ره وه کان دهرکه وتوه ، هۆکانی گێروگرفتی قسه کردن چند جورین ، هه یانه له شییه ، هه شیانه دهروونییه ، هه شیانه کومه لایه تی ، و دهروونییه ، و اتا تیکه لاوه ، له بهر ئه وه ی که له م سه رده مه دا ، له کوردستانی عیراقدا مروف له ته مهنی مندالی ، و هه رزه کاریدا ، کاتی زور له قوتابخانه دا ، که کومه لگه یه کی نمونه یی بچوکه : به سه رده مبات ، هۆکانی گێروگرفتی قسه کردن له قوتابخانه دا ، به جیا باس کردوه ، له پیشا دینه سه رباسی هۆله شییه کان .

یهکه م : هۆله شییه کان :

۱ - ناته واوی میشک : ئاوسانی میشک ، یان هه وکردنی ، یان خوین به ربوونی ، دهنه هۆی دواکه وتنی ئه و منداله که له وته فیربوون ، و زمان گرتندا ، یان هه ره به یه ککه ره تی لال بیت ، یان زه یین کویر بیت کاتی وا هه یه هۆی ناته واوی میشک دمه گریته وه ، بو چند نه خووشی یه ک که دایکی مندال تووشی بووه

و ئه ویش ئاومله بووه له سکیدا ، و تووشی سیروژه بووه ، و ئوکسجین که م بووه ، و بوته هۆی فهوتانی چند شانیه کی نیو میشک .

ههروه ها ناته واوی کوئهندامی دهماری قسه کردن ، یان زه ده بوونی ، یان ئیفلیجیونی منداله که : ئه مانه هه مویان دهنه هۆو تووشی گێروگرفتی زمان گرتنی ده که ن ، جاری وا هه یه فییری قسه ییش ده بیته ، به لام هه ره وکو : توتی لاسایی مروف ده کاته وه ، و چا و لیکه ری ده کات .

۲ - که ری : مندالی که ر بازیره کیش بیت ، درهنگ زمان دهمگرتیت ، یان هه یانه زمان ناگرتیت ، و لال ده بیته ، ئه گه ر که ری ته واو بیته ، چونکه گوئی له قسه ی که سانی دیکه نابیت ، تا وهکو لییانه وه فییریته ، و لاسایی بان بکاته وه خویشمان ده زانین بیستن ، وهکو یه کیک له هه ستاره کان بوونیان مه رجه ، و هویه کی زور گرنه بو فیربوون ، و زمان گرتن ، مندالیش وهکو گیانه وه ریک له دوروبه ره وه فییر ده بیته .

۳ - ناریکی دم و دان ، و په یومه ست بوونی زمان به شه ویله وه ، ده بیته ته گه ره له ریگه ی قسه کردندا ، چونکه سه ری زوبان به شیومه کی له بار هه ل ناسوریت له کاتی قسه کردندا هه ره وها که رت بوونی سه ربانی دم ، درزیبوونی لیوی سه ره وه ، و ناریکی دانهکانی پنیسه وه ، و گێروکه واجی شه ویله خوی ، هه مویان دهنه گێروگرفت له ریگه ی قسه فیربووندا ، به شیومه کی ئاسایی .

۴ - هه وکردنی ئالو : هه وکردنی ئالو ، جاری وا هه یه کوئهندامی بیستن تووشی ئازار ده کات ، ئه گه ر زوو چاره سه ر نه کرتیت له وانیه گوئی ئه و که سه گران بکات ، ئه گه ر مندال بوو زمان گرتنی دواخت .

۵ - ته ندروستی گشتی مندال :

ئه گه ر مندال ته ندروستی گشتی باش نه بوو نه خووشی ، و ژمه ن برده می سه ری تیکردبوو ، له زمان گرتندا دوا ده که ویت .

۶ - هۆی منگن بوونی مندال : مندالانی منگن زور که من له

۱۰٪ له منډال له گړوگرفتوای په کانی زمان گرتن ، منگتن ، هوئی منگنی مروفتیش ئه ومیه که کاتیک ئاومله بووه له سکی دایکیدا ، و ته مهنی له سی مانگی که متر بووه له بهر هر هوئی که هه بویت ، ریشاله کانی سه ربانی قورگی ، کاتیک که دروست بوون ، به باشی نه گه یشتوون ، و په یومست نه بوون ، که له بهرک له سه ربانی قورگی ئه ئاومله یه بوته وه ، و ئیسته له کاتی قسه کردنا هه ناسه دمدات ، یان ئه و کورپه له یه لیوی سه ره وه ی قلیش بووه ، و بونه ته هوئی ئه وه ی له کاتی قسه کردنا ، بیجگه له دهنگی هه ردوو پیتی (م . ن) نه بیت : دهنگی هه موو پیته کان تیک بچن ، دهنگی پیته (متحرکه) کان منگه یان لویه بیت ، دهنگی پیته (ساکنه) کانیش مرخه یان لیو بیت یان بگورین .

دووم : زمین کویری :

زمین کویری هوئی که ژیری یه بو دواخستنی منډال له قسه کردنا ، زمین کویر به وکه سانه دملین : که پله ی زیره کی یان له (۹۰) پله که متره ، و اتا ریژه ی زیره کی یان له ۵۰٪ که متره ، هر ومکو چون مروئی بلیمه ت که پله ی زیره کی یان له (۱۴۰) پله ی زیره کی زیاتره ، که من ، ئاوه اش مروئی زمین کویر که من ، و اتای وایه : زوریه ی زوری مروئی زیره کی یان مامناومندی یه ، هر ومکو چون منډال له زمین روشنه کان له زمان گرتندا پیش دمکه وون ، ئاوه اش منډال له زمین کویره کان دووا ده که وون راده ی زمین روشنی ، و زمین کویری مروئی به زیره کی پنیوی تاییه تی زاناکان دیاری دهکن .

سینهم : هوئی دموونی په کان :

ئیمه له پیشه وه ویمان چند دیارده یه کی دموونی هه ن ، له و که سانه دا به دی دمکرین ، که تووشی گړوگرتی زمان دهن ، ئه وانه ش ومکو : شه رمی ، گوشه گیری ، باوهر به خو نه بوون ، و دله راوکی هتد

ئهم دیاردانه کاتی واهیه گړوگرفته کانی زمان دروستیان دمکات ، کاتی واش هیه هه ست به که مسه ری ، و چند کارکه ریکی له ش ومکو : که جهری له مروفا ، دروستی دمکن ، و کاته ئه و مروقه توشی جوړه ها گړوگرتی دموونی ، و زمان

، و هه لوئیستی ترسناک ، سامناک دهکات . بو نمونه : ئه و که سه ی که تووشی دله راوکی بیت ، له نه نجامی هه ست به که مسه ری دا ، دهبینین : که قسه دهکات له به رامبه ری که سیک له خوئی گهرمتر ، یان له خوئی پایه بلندتر ، له کاتی سایه کردنی رسته کاندانا توانیت به باشی بیر بکاته وه ، دهمی به به کدا دیت ، و پرگی ووشه کانی دمهریت ، و اتا کانی بو دمرا بریت ، و دهمیان خنکینیت ، و یان زوبانی ته ته له دهکات ، و دهی له رزینیت .

به لگه ش بو ئه وه ی که گونا هی دله راوکی که یه : ئه ومیه ، که کاتیک گورانی ، و به سته دمهریت ، یان له ئاوینه رو به روی خوئی قسه دهکات یان له گه ل منډالی بچوکدا قسه دهکات ، یان ووته کانی رو به روی که ویک ، یان سوئیسکین ، یان هرگیان له به ریکی دیکه بکات : زوبانی هیچ ته ته له ناکات ، و قسه ی روون ، و پوهان دهکات ، بی ئه وه ی بیگریت ، یان بیبریت .

ئهمه ش له بهر ئه ومیه سام نایگریت ، کاتیک که گورانی دملیت ، له گیانه و مرو منډالان ناترسین ، هه ست به ناته وای ، و که مسه ری ناکات

دمروون زانه کان دملین : کاتی واهیه هوئی دله راوکی منډال ئه مانه یه :

۱- په رومرده ی خراب ۲- نازدارکردنی زور ۳- نه بانندی منډال له لایه ن دایک ، و باوکیوه ۴- رقه به ری نیوان منډالان ۵- ناکوکی که و تنه وه ی نیوان دایک ، و باوک ۶- زور کردن له منډالی چه وانه که به راست نیوسیت ، بو ئه وه ی بیته راسته وانه ۷- چونی باوک بو سه فهر ، و دورکه و تنه وه ی دایک ، یان مردنی په کینکیان

۸- مال گواستنه وه بو شاریکی دیکه ، یان بو گهرمکیکی دیکه ۹- هه ولدانی زور له گه ل منډالدا بو ئه وه ی زور بخوینیته وه ، و کوشش زور بکات ، بو ئه وه زیره ک بیت ، و پله ی چاک به ده ست بهینیت له قوتابخانه دا .
ئهمانه هه مویان منډال جوړه لائیک دمکن ، یان بابلین : تووشی جوړه لالی یه کی دمکن .

چوارم : هو دموونه کومه لایه تی په کان !

ئهم هو یانه ومکو :

۱- پیشه وای نارموان : پیشه وای نارموان ، مروفتیکی گوره ی

توره، بابه يان خاله، يان مامه، يان كاكه، دمبين مندالی دوو سالی، و سالی سالی، چاویان لیدمهکن، و لاسایان دمهکنهوه، و خویان تور دمهکن، و مکو:

جوره [اعجابيك] و پراهین له سهری تا ماوهیهکی دور، دواپی وازی لیدمهینن .

۲- ههولدانی زور له گهل مندالدا، له سهر زمان رهوانی: به ریگهی رهخنهگرتن، و تهریق کردنهوه .

۳- ژینگهی فره زمان فره شینوه [لهجه] یش کاردهکاته سهر مندال، و توشی گپروگرفتی زمانی دمکات، و مکو: نهوشارانهی دانیشتونانی چند نهته ویهیکن، و به زیاتر له زمانیک دهوین، و به تیکه لاری بهکی پر نیشتهجین، چونکه منداله که سهری لیدمشینویت .

۴- بهزهی هاتنهوه، به مندالی، و ناگرداری کردنی زوری، له بهرتهوهی لاله، و ههر جار نه جاریک لالی یهکهی بیرخهپتهوه، نهوه زیاتر لالی دمکات، و چارهسهیشی گرانتر دهینت و زیاتر ههست به ناته و اوپی یهکهی دمکات، و وورهی نزم دهینتهوه .

پینجه م: هوانی نیو قوتابخانه:

له زور حالتهدا قوتابخانه دهینته هوی نهوهی که قوتابی رنگاری نه بیت له گپروگرفته کانی قسه کردن، یان توشی یهکیکیان بیت، نهو حالته تانهش و مکو نه مانه :-

۱- له حالته تیکدا قوتابخانهی سهرمتایی دوروبه ریگی باش ناماده نه کات، بو قوتابی به نویکان، دورونی به توشی توری، یان گپری، یان بری نه بن، چونکه وهرگرتنی قوتابی بو یه که م که رمت له قوتابخانهدا، به جوره جیا بوونه ووه سهر به خویونیک دهژمیریت .

نه مجا مندال له جوره سه باره تانهدا، به تاییه تی لهو ژینگه دواکه و تونهی که مندالان به ماموستاو قوتابخانه و دکتور و پولیس دهرسینن: نه گهر نه چن بو کاریک، یان سهروت نه گرن، و دانه سه کنین: ههست به جوره ترس، و سامیک دمهکن، که چوونه نیو قوتابخانهوه .

له بهر نهوه باش وایه یه کیک له کهس، و کاری مندال، رهوانهی بکات، و هاوریتی بکات، تا دهی گه یه نیته دهستی ماموستای قوتابخانه، یان ماموستای باخچهی ساوایان، و پیش چیت به

پیرنهوه، له کاتی گه رانه و میدا، تا و مکو شارمه زاده بیت، و چاوو گونی دمکرتنهوه .

۲- له حالته تیکدا، که قوتابی یه که به یه که که رمت پیکه وه فیروی چند زمانیکی نوی بکرتیت، و مکو: نهوهی له سالیکی خویندنن تازهدا، فیروی ههردو زمانی عارهبی، و ئینگلیزیش بکرتیت، یان ماموستا یه کسه ره ولدات به شیوهی رهوان [اللغة الفصيحة] منداله که بنوسیت، و بیش خوینیتتهوه، له باتی نهوهی ورده ورده به شینهیی فیروی کات .

۳- له حالته تیکدا، ماموستایان له تاقی کردنهوهی سهرزاری روزهانو کوتایی سال، و نیوهی سالی خویندنن، به پهله پرسیار ناراستهی قوتابی بکن، و دواوی وه لایمی پهله، و یه کسه ری لی بکن، بی نهوهی ماوهی ته و اوپی بدن که بیر بکاته وه، یان قوتابخانه دوروبه ریگی پر هه رهمشه و گوره شه و پولیس به کار بهینیت .

۴- له حالته تیکدا قوتابی له بولدا ههستی کرد که ماموستاو قوتابی یه کان، له کاتی سایه کردنی ووشه کانددا، یان رافه کردنی وانه کان، چاوه ریی نهوه دمهکن که بکه بویته هه له ووه زمانی ته ته له بکات، نهو کاته، نه و مندهی دیکه لال دهینت، و چاک بوونه وهی گرانتر دهینت، ههر وهها نه م حالته دهینته هوی نهوهی به شداری چالاکی یه کانی نیو بول نه کات، نه میش به ریگهی خوی کار دمکاته سهر رادهی فیروونی و دواوی دمخات، نه گونجانندن له گهل ماموستاو قوتابی یه کانی هاوریداو دهرنه چوونی له تاقی کردنه وهدا، به لکو جاری وا هه یه دهینته هوی نهوهی واز له خویندنن، و قوتابخانه بهینیت، هیندیکیان هه ربق له ماموستاو هاورپی قوتابی یه کانیان دمهکن، بیجگه له مهش که کهس و کاریان ههست به مه بکن، به چاویکی زیاتر به زهی ته ماشایان دمهکن، و رهنج بی وهردهین به رامبه ر قوتابخانه .

۵- له حالته تیکدا ماموستا ههول نه دات نهو قوتابی یانهی دواکه و تون، به تاییه ت نه وانهی گپروگرفتی زمان دمکیشن بییان گه یه نیت به کوری قوتابی یه مامناوهندی یه کان، و پشت گوئیان بخات، و به ره ره مکنی نیو ژوری خویندنن یان نه کات، له گهل قوتابی یه باشه کانددا، یان به ره ره مکنی یان نه بکات،

به لام یارمەتی یان نەدات بۆ خوگرتن ، و سەرکەوتن ، ئەو کاتە دەبەزن ، و زوبانیان راست نابێتەوه ، هیندیک لەو قوتابی یانە ی گیروگرفتیی قسە کردنیان نی یە لەوانە یە تووشی ببین .

٦- رەخنە گرتنی زۆر لە شیوهو سایە کردنی ووشەکان ، و رستەکان ، لە لایەن مامۆستاوە ، (تاکید) کردنەوهی زۆر لەم بارهیهوه ، قوتابی تووشی گیروگرفتیی قسە کردن دەکەن ، لەبەر ئەوه مامۆستا پێویستە شینەیی بیټ لەگەڵ قوتابی یەکانیدا .

٧- ئەگەر قوتابخانە یارمەتی ئەو قوتابی یانە نەدات ، دەگەنە قوناسخی هەرزەمکاری ، و هەست بە رودانی گورانی لەشی ، و دەروونی دەکەن لە خویاندا ؛ لەسەر گونجاندن ، بەتایبەتی ئەو گۆرانانە ی که لەباری توخمی یەوه بەسەریانە دیت ، زۆریان تووشی گیروگرفتیی قسە کردن دەبن و دەشیوین و لەوانەکانیاندا دوادەکەوون .

خوینەری هیژا ! مەرج نی یە ئەو قوتابی یانە ی گیروگرفته کانی زمان دەمکیشن ، هەمویان لە قوتابخانە دا دواکەوت وین ، بە پێچەوانەوه ، هەیانە زۆر پێش دەمکەوین ، و سەر دەکەوین بەسەر زۆر لە هاویری قوتابی کانیدا و بە جینیان دەهینیت ، نمونە بۆ ئەم قوتابی یانە زۆرە ، ریکەوتی زۆر قوتابی تورو گیرو بێرم کردووه که نیستە لە کۆلیجە کانی پزیشکی و ئەندازیاری و هونەرە جوانەکان دەخوینن ، چونکە بەویستی بە هیژی خویان سەرکەوتوون بەسەر گیروگرفته کانیاندا زالن لە کاتی قسە کردندا .

چۆن مامۆستا کە ی دەتوانیت ، چارەسەری گیروگرفته کانی قسە کردنی قوتابی بکات ؟

زۆر لە ئیمە دەیانەوین ، زوو بگەنە ئەنجام ، زوو بگەنە ئاوات ، زوو بگەنە بەرەم ، ببنە یەکشەوه ، بانامانج ، و بەرەمیکی خراپیش بیټ ، بەبی ئەوهی هیچ جۆرە پشوویەکیان هەبیټ و چاوهنواری بەرەم کەن ، چاوهنواری بەرەمی باش کەن .

لەبەر ئەوهی بنگە کانی چارەسەر کردنی گیروگرفته کانی قسە کردنی مندال زۆر کەمن ، و گیرگفتیان هەیه ، و لەهەمو پارێزگە یە کدا نین ، دانشتوانیش ، ئەوانە ی مندالی لالیان هەیه هەمویان توانایان نی یە پەییوهندی یان پێو بکەن ، و لە بەرئەوهی زۆر لە دایکان ، و باوکان و نەخویندەوار و نەزانن ، یان نایان بەرژیتە سەر چارەسەر کردنی گیروگرفتیی مندالەکانیان ،

پزیشکەکانیش سەریان قالدو هیندیک گیروگرفتیی دورخایەنیان ، بۆ چارەسەر ناکریت ، کەسانی دیکەش بە کاری گرنگترهوه ، خەریکن ؛ لەبەر ئەمانە هەمویان چارەسەر کردنی گیروگرفته کانی قسە کردنی مندال ، ئەگەر نەلیم زور بە ی زۆری هەموو گیروگرفتییکی مندال ، وا بەسەر مامۆستاوه ، لەبەر ئەوه ، مامۆستای سەرکەوتو قوتابخانە ی سەرکەوتو بەرامبەر ئەم کۆسپانە دەستەو ئەژنۆ دانانیشیت ، و نالیټ : ناگرەسورە لە خۆم دوورە ، و چارەسەر کردنی ئەمانە هەموو ، بەمن چارەسەر ناکرین ، بە لکو ئەم ریکایانە دەرگرت ، لەگە یانندی تەنھا یەکیټ لە نامە پیروزەکانیدا :-

یە کەم : وورە ی بەرز دەکاتەوه ، و باوهری بە خۆی بە هیژ دەکات ، و یارمەتی دەدات بۆ ئەوهی سەرکەوین بەسەر گیروگرفته کانی دووم : مامۆستا کاتیټ دەتوانیت چارەسەری گیروگرفته کانی قسە کردنی قوتابی بکات ، کە هانی بدات نەترسیت لە کاتی سایە کردنی پیتەکاندا ، لەوهی بکەوینتە هەلهوه ، لەگەڵ ئەم هاندانەشدا ، دەبیټ قوتابی یە کە هەست بکات کە ریزی هەیه لای مامۆستا ، و حەز بە بەرژوهندی دەکات .

سییەم : قوتابی یە کە رابەینیت لەسەر ئەوهی ، کە لە پێشترا قسە کانی لە خەیاڵی خۆیدا ئامادە بکات ، و بە خاوی بدوینت ، و قسە بکات ، و پەله نەکات ، و هەول دات بە پێی توانایی ، و کاتی ، لە پەشیووی یە دەروونی یە کە هەستی پێدەکات ، دوری خاتەوه .

چوارەم : قوتابخانە ی سەرکەوتو پەییوهندی بە مالی قوتابی یەوه بکات ، و هاوکاری لێوەرگرت ، لە نەهینشتنی ئەو دیار دەروونیانە ی کە لەگەڵ گیروگرفته کانی قسە کردندا ، و دەر دەکەوون ، و هکو : نەهینشتنی ناکوکی لە نێو خیزاندا ، نەهینشتنی ئەو رقبەری یە ی مندالە کە لەگەڵ مندالی لە خۆی گەرتر ، یان لە خووشەو بیستر لە مالد ، دوو چاری بووه .

هەر وهما قوتابخانە دەتوانیت : نەیه لیت : ناکوکی لە نیوان ئەو قوتابی یە و قوتابی یە کانی دیکە دا بکەوینتەوه ، ئەمانەش بۆ ئەوهی نەبنە هوی ئالوسکای گیروگرفته کانی قسە کردن ، یان دوورنی یە نەبنە هوی پەیدا بونیان ، لەو قوتابی یانە دا کە خویندنیکی ناسایی دەخوینن .

هیندیکی دیکه له و دیاردانهی که به یارمه تی قوتابخانه، و خیزانی قوتابی پیکه وه چارهسهر دهکرتین ، به تایبه تی قوتابی باخچه کانی ساوایان : میز به خودا کریچ ، و وورک گرتن ، ودهمار کرتنه .

پینجه م : نابیت ماموستایان ریگه بدن ، له کومه لگهی قوتابخانه دا گالته ی پی بکریت ، که س ، و کاریشی تیگه یه نن که به سه رزنشت ، و هه رمشه و گالته پی کردن ، به هه ر مه به ستیک بیت ، دادی نادات ، و گروگرفته کانی لانا بات ، چونکه ئەم جوړه که سانه ووره ی نزم دهکه نه وه ، باوهری به خوئی نامینیت ، و خراپتر ده بیت .

شه شه م : گوی کرتن بو قسه کانی ، و کرنکیدان بو ووته کانی ، له لایه ن ماموستا و که س ، و کاریشیوه : باوهری به خوئی په یدا ، دهکات ، و دل به خوئی خوش دهکات ، دهنه هوی راست بوونه وه ی زربانی ، و رهوانی قسه کانی .

حه و ته م : نابیت یه کسه ر داوای لی بکن ، دهنگی هه موو پیته کانی ووشه یه ک ، یان رسته یه کیان ، بو سایه بکات ، یان یه کسه ر توری یه که ی نه مینیت ، یان یه که نده ردوو ووته ی بو بیت : به لکو ده بیت به پشوبن له گه لیدا ، چاوهری بکن .

هه شته م : کاتیک که مندالی لال پرسیار ناراسته دهکات ، نابیت پینیدا هه لکالن ، و ته ریقی که نه وه : له بهر نه وه ی که زوو نه انجام ناداته دهسته وه ، و زوو تیان ناگه یه نیت .

نویه م : قوتابخانه ی سهرکه و تو پیش هه موو شتیک ، که س ، و کاری قوتابی ، روزشنبیر دهکات ، و فیریان دهکات ، که چون دهورو به ریکی یان ژینگه یه کی پر نارام ، و ناساییش ، و خوش ، و گونجاو ، بو منداله کانیان دروست دهکن ، تیشیان دهگه یه نیت که چون کرده وه ی خراپ منداله کانیان نه وهنده ی دیکه لال ، و به ته ری دهکات .

دهیه م : به شداری کردنی قوتابی له چالاکی یه کانی قوتابخانه دا ، و هکو : وهرزش نواندن ، (نشره) نوسین ، چاره سهری گروگرفته کانی دهکات .

چاره سهری گروگرفته کانی قسه کردنی مندال به شینوهیه کی گشتی

خوینهری به ریز : نه گه ر هوی ئەم گروگرفته ، به تایبه تی [لالی] ته او بو ماوه بیت ، نه وه چاکبونه و هیان قورس و گرانه ، پیویست به پزیشکیکی پسپوری دهکات ، نه گه ر هوانی دروست بوونیان نه و نه بیت ، و ژینگه بیت ، یا ژینگه ی ناخوئی بیت : نه و کاته پیویست به که س ، و کاریکی کارامه ، و به حه و ساله دهکات ، لایه کی دیکه شه وه ، پیویست به هه ره وه زی ، و یارمه تی ، و پشوو ، په له نه کردن ، دهکات نه و که سانه ی چاره سهری کردنی ئەم گروگرفته یان مه به سته ، ده بیت به م پی نه م خالانه برؤن :

۱- چاره سهری له شی :

۱ - ۱ - نه گه ر نه و که سه هاواری له دستنی ناته واوی یه کی له شی هه بوو ، له کوئه ندای بیستندا ، یان قسه کردندا ، یان دهماردا ، پیویسته یه کسه ر ببریته لای پزیشکیکی تایبه تی ، و چاره سهری ناته واوی یه که ی بکریت ، و هکو : به ره لا کردنی سهری زویانی په بوهستی ، به کرداری نه شته رگه ری : دورینه وه ی لیوی قلیشاوی ، ریککردنه وه ی دانی چهوت ، و چیل یان دهره یانی

۲ - ۱ - نه گه ر نه و گروگرفته منگنی بوو ، یان با بلین : مرخی بوو ، پزیشکیکی نه شته رگه ری تایبه تی به م شینوهیه چاره سهری دهکات :- به نه شته رگه ری ، که له به ره که ی سهریانی قورگی پرده کاته وه . نه گه ر نه یوانی ، یان نه کرا ، نه و کاته دانسازیکی کارامه به پشکیک ، یان دهرگابینیکی پلاستیکی تایبه تی نه و که له به ره دهگریت ، یان دهی خنیت نه و مجا له به ره وه ی نه و که سه منگنه ، له سه ر سایه کردنی دهنگی پیته کان به شینوهیه کی چهوت ، و چیل راهاتوره ، ده بیت دانسازکه ، یان که سینکی دیکه سهر له نوی رای بهینیته وه ، له سه ر سایه کردنی دهنگی پیته کان ، به شینوهیه کی راستی ، هه ر دوپیتی [م . ن] نه بیت ، بیجگه له م راهینانه چند راهینانیکی چاره سهری دیکه ش هه ن و هکو : راهینانی نه و که سه له سه ر هه و دهرکردن له دهمیوه ، له کاتی قسه کردندا ، یان له کاتی سایه کردنی دهنگی پیته کاند

۲- چاره سهری دهروونی : نه گه ر گروگرفته قسه کردن له به ر هویه کی له شی نه بوو ، له وانیه له به ر هویه کی ، یان چند هویه کی دهروونی بیت ، نه و کاته پیویسته چاره سهری دهروونی

بکریټ ، واتا : چارمسه‌ری هست به که مسه‌ری، و شه‌رمی، و گوشه‌گیری بکریټ ، ئویش هر به دم ئاسانه ، له‌بهر ئه‌وه ، پيش هم‌و شتیک ، پیوسته دایک ، و باوک رابه‌نرین ، و فیربکریټ ، و روشنیر بکریټ ، بوئوئی بزانتن چون له‌م باره‌یه‌وه ، گه‌له هرهمزی له‌گه‌ل پزیشکی بیسپوری دهروونی ، ده‌کن ، چون واده‌کن منداکه هست به سوزی گهرم ، وگوریان بکات ، چون له‌م‌آه‌وه ژینگه‌یه‌کی پیرارام ، وئاسایشی بو‌دروست ده‌کن .

۲- چارمسه‌ری سه‌رزاری : ئه‌م جوړه چارمسه‌ره‌ش ، یارمه‌تی چارمسه‌ری دهروونی دمدات ، واتا : چارمسه‌ری سه‌رزاری ته‌واوکه‌ری چارمسه‌ری دهروونی‌یه ، و پیوسته ئه‌م چارمسه‌رکردنه به‌ردم‌وام بیټ ، وله نه‌خوشه‌که نه‌بریت ، ئه‌میش به‌وه دهبیت ، فیری بکه‌یت به‌خاوی، و له‌سه‌رخو، قسه بکات : وورده وورده دمنگی پیته‌کان ، و برکه‌کان ، و وشه‌کان سایه بکات ، نه‌ک به‌یه‌کجاری ، واتا : له‌زور سوکه‌وه ، بروات ، بو‌سوک ، له سوکه‌وه ، بو‌گران ، له‌گران‌وه ، بو‌کرانتر ... هتد به‌م ریگه‌یه چارمسه‌رکار دمتوانیت کوئه‌ندامی تومار [جهاز التسجیل] به‌کار به‌نیت ، بوئوئمه‌به‌سته .

چارمسه‌رکردنی زاری کاریکی نه‌کردنه‌ی، زور که‌سی لال به‌م ریگه‌یه ، وهریان به‌خویان په‌یدا کردووه، و به‌سه‌ر گپروگرفتی قسه‌کردندا سه‌رکه‌وتوون ، و بونه‌ته کارامه‌ترین زوبان ره‌وان . میژو بومان ده‌گپرتیه‌وه ، ده‌لنیت : دوانده‌ری ئه‌گریکی به‌ناوبانگ [دیماز سپینیس - ۲۸۴ - ۲۲۲ - پ - ش] که‌هاو چرخي [فلپس]ی مه‌کدونی ، باوکی ئه‌سکه‌نده‌ر یووه ؛ [توغ - ذولثغه] بووه ، که کاتیک له‌نیو جه‌ماومردا دوانی دمدات ، کالته‌یان پی ده‌کرد ، و پی پیده‌که‌ینن ئه‌ومنده‌ی نه‌مابو بچیت ، و به‌ته‌واوی لال بیټ ، ئه‌گهر ماموستایه‌کی به‌فریادی نه‌گه‌یشته‌یه ، و هانی‌نه‌دا ، بوئوئی زمانی راست بکاته‌وه ، له‌به‌رئووه چوووه خه‌لوموه ، و هه‌ول‌دا زمانی راست کاته‌وه ، ده‌گپرتیه‌وه و ده‌لین لایه‌کی سه‌ری دمتاشی ،

و لاکه‌ی دیکه‌ی ده‌هیشته‌وه ، بوئوئی خه‌لوه‌که‌ی نه‌شکینیت ، تا چهند مانگیک مایه‌وه ، زوبانی له‌سه‌ر سایه‌کردنی وشه‌کان

راده‌هینا ، و بیری ده‌کرده‌وه :

ده‌گپرتیه‌وه ده‌لین : ده‌چوووه سه‌ر لنیواری دهریای ، و چه‌ویکی دهمخته‌دمیوه ، و ئه‌وجا به‌خه‌یال شه‌پوله‌کانی ده‌کرده جه‌ماومر ، و ووتاری بو‌ده‌دان ، و گویی بو‌ده‌گرتن ، هه‌تا وای لن‌هات زوبانی راست بووه ، و بووه پيشه‌وای هه‌مودواند مرم‌کان [خوتبه‌خوتنه‌کان]ی ئه‌گریکی هاوچه‌رخي خوی ، دژی فلپس دمدات ، و دمیوت : به‌راستی حوکمرانیکي به‌ره‌ری ، و ره‌گه‌زی ، و خو‌په‌رسته .

هر وه‌ها مروقی تور ، یان ئه‌و مروقه‌ی که توشی گپروگرفتی قسه‌کردن ، بووه دمتوانیت ، که‌لک له‌خو‌راونین له‌ئاوینه‌دا وهربگریټ ، به‌تایبه‌تی ئه‌گهر ئاوینه‌که جوړی بالا روان بیټ ، واتا گه‌وره بیټ ، چونکه به‌سه‌ر چویدا ئه‌و که‌سه زانتر دهبیت ، دمتوانیت بو‌خوی قسه‌بکات ، و په‌راوه له‌سه‌ر ئه‌و دمنگانه بکات ، که زوبانی باش نایان هینیت .

خوتنه‌ری هیژا : تا ئیسته وه‌کو رابه‌ریکی په‌رومردمی ، ریکه‌وتی چهند قوتابی‌یه‌کی گرفتاری قسه‌کردنم کردووه ، هیندیکیان له‌وانه‌کانیاند زور سه‌رکه‌وتو بوون ، هیندیکیشیان دواکه‌وتو بوون .

له‌راستیدا ئه‌و قوتابی‌یانه ، به‌شپوه‌یه‌کی راسته‌وخو ، و له‌بهر ئه‌و گرفته ره‌وانه‌ی لای من نه‌کراوون ؛ به‌لکو یه‌کیکیان له‌تاقی‌کردنه‌وه‌دا گزی (الغشی)ی کردبوو ، ئه‌وی تریان هر له‌خوتنه‌هاتبو ، یه‌کیکی دیکه‌شیان که ناوی [ش . ساسانی] بوو به‌ریوه‌به‌ر له‌بهر ئه‌وه‌ی له‌تاقی‌کردنه‌وه‌دا ، گزی کردبوو هه‌واله‌ی لای منی کردبوو .

دوای ئه‌وه‌ی که (حاله) ته‌که‌ییم کوئی‌یه‌وه ، بوم دهرکه‌وت :

۱- ته‌مه‌نی (۱۲) سال بوو

۲- سیییم کوری دایکی بوو

۳- باوکی تازه‌ژنی تازه‌ی به‌سه‌ر دایکی هینابو ، به‌جیا داینا بوو ئه‌مانی پشت گوی خستبو به‌ده‌گمه‌ن روی تیده‌کردن .

۴- له‌خیزانه‌که‌یاند که‌سیکی دیکه‌ی (تور) نه‌بوو ، به‌لام له‌نیو باپرانیدا چهند که‌سیکیان توشی نه‌خوشی دهروونی [دلته‌نگی] بو بوون .

الاستقرار ، السكون	سرموت
تلفظ	سايه
الثأفة	فسى
الفجوة	كهلهبهر
الحبسة	كبرى
اللثغة	موغى
التمتمه	مورى

ئهو سهرچلوانهئى كهلكم ئومرگرتوون

- ١- بياجيه ، جان - التطور العقلى لدى الطفل - ترجمة سمير على ط١ من منشورات دار ثقافة الاطفال فى العراق ١٩٨٦
- ٢- جرجيس ، ملاك - مشاكل الصحة النفسية للأطفال ط٢ - الدار العربية للكتاب ١٩٨٥ - طرابلس - ليبيا .
- ٣- رفعت ، محمد - صحة الطفل ط١ دار المعرفة ١٩٨٠ - بيروت
- ٤- ژالهئى ، جهلال خهلهف - نهخوشئى به دهروونئى به كان - چاپئى به كه م چاپخانهئى [دار جاحظ ١٩٨٦ - به غداد] .
- ٥- ژالهئى ، جهلال خهلهف . كهشهئى مندال - چاپئى به كه م ، چاپخانهئى [دار آفاق عربية] ١٩٨٤ به غدا
- ٦- عزام ، عبدالوهاب وآخرون - التوجيه الأدبى - ط١ مطبعة الأميرية ١٩٤٠ - القاهرة
- ٧- القوصى ، - عبدالعزيز - اسس الصحة النفسية - ط٩ مكتبة النهضة المصرية - القاهرة .
- ٨- گوڤارى پهرومرده وزانست ژماره ١٤ ١٩٧٨
- ٩- گوڤارى پهرومرده وزانست ژماره ٧ / ٨ ، ١٩٧٤
- ١٠- گوڤارى روشنئيرئى ژماره ١١٤ ١٩٨٧
- ١١- مجلة الأم والطفل العدد / ٢٨٧ - ١٩٧٩
- ١٢- مجلة الصحة والحياة العدد / ٢ - ١٩٨١
- ١٣- مجلة العربئى العدد / ٢٠٣ ١٩٧٥
- ١٤- مصادر أخرى .

- ٥- رادهئى خويندئى باش نه بوو ، واتا : دواكهوتو بوو
- ٦- له قوتابخانهئى سهرمتاييدا تهنها سائلئك ده رنه چو بوو .
- ٧- له كاتئى پشوى هاويناندا ، له كرين ، وفروشتندا ، يارمهئى باوكئى ده دا .
- ٨- رادهئى ئابورى باوكئى مامناوهندئى بوو .
- ئه م قوتابئى به ههر چند توانيم چاره سهرئى گزئى به كهئى بكه م ، جارئكى دئكه نه گه رئته وه سهرئى ، وله كوئابئى سائلئى خويندئا له تاقئى كردنه وه ده رچوو ، ههر چند له سهرمتاوه ، توانيم باومرئى به خوى بهئنمه وه ، و تورئى به كهئى چاك بئت : به لام جارئكى دئكه گه رايه وه ، و سهر له نوئى تووشئى بووموه ، ههر چند به شئوميه كئى سوكتر .
- له باومرئى خومدا هوئى گه رانه وه كهئى ، بو (تورئى) به كهئى ، ده گه رئته وه بوئه م هوئانه :
- ١- له بهر ئه وهئى باوكئى لئى وهئى دوربوو ، و ملؤش بوو به به رئيو به بردئى خئزانه تازه كه به وه ، ئه مئش هه سئئكى زورئى بئئ ده كرد ، به تايبهئى دايكئى سكالو بوئه بوئئى زورئى ده كرد .
- ٢- برا گه وره كهئى كه له دايكئى بوو ، و وايمان دانا بوو جئكهئى باوكئى بكرئت ، و مال به رئيو به رئت ، سهر بياز بوو ، تهنها دايكئى سهرموكارئى مائلئى ده كرد ، نهئى ده پهرژا سهرموكارئى بكات ، و كاتئى زور ، بداتئى .
- ٣- زور كه س ده ور به رئى (تورئى) به كه يان بئر ده خسته وه ، و دميان ووت : ئه وه چؤنه لائلئى به كه ت نه ماوه !؟
- له به رنه وهئى دووباره سهر له نوئى هه ولم له گه ل دايه وه ، تاجاك بوو ، به لام ماوميه كئى زور خايان .

واتائى جهند وشهيهك

كوردي	عارمبئى
برى	التلعم
پشك	سداد صغير
تورى	الثأفة
خهلوه	إعتكاف .
داسه كنانئ	عدم الحركة
دهرگابئ	سداد
دواندمر	الخطيب